

บทความวิจัย

ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพ
และศาสตร์ทางการพยาบาล: การแสดงออกทางสุนทรียะ
ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1

Experiences of Learning in The Course of Development
of Nursing Profession and Nursing Science: Aesthetic
Expression of First-Year Nursing Students

เยาวรัตน์ มัชฌิม^{1*} บวรลักษณ์ ทองทวี่² มยุรี นีรัทธาธรณ์² ณัฐพัชร์ บัวบุญ³
Yaowarat Matchim^{1*} Borwarnluck Thongthawee² Mayuree Nirattharadorn² Natthapat Buaboon³

¹รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จังหวัดปทุมธานี

¹Associate Professor, Faculty of Nursing, Thammasat University, Pathum Thani, Thailand.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จังหวัดปทุมธานี

²Assistant Professor, Faculty of Nursing, Thammasat University, Pathum Thani, Thailand.

³อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จังหวัดปทุมธานี

³Lecturer, Faculty of Nursing, Thammasat University, Pathum Thani, Thailand.

*ผู้รับผิดชอบหลัก: yaowarat.m@gmail.com

*Corresponding author: yaowarat.m@gmail.com

Received 15 June 2020 • Revised 10 March 2021 • Accepted 21 April 2021

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่ออธิบาย ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ผ่านการแสดงออกทางสุนทรียะ **วิธีการ:** ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบเฮอร์เมนิวติคส์ตามปรัชญาของกาดาเมอร์ ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 38 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการให้นักศึกษาวาดภาพสะท้อนประสบการณ์และการสัมผัสระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2562 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความแบบร่วมคิดร่วมจิตใจตามขั้นตอนของสมิท และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัยตามแนวทางของลินคอล์นและกูปา **ผลการศึกษา:** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สามารถอธิบายประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ได้ 3 ประเด็น คือ 1) รู้สึกซาบซึ้งในวิชาชีพพยาบาล 2) ได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ และ 3) กำลังอยู่ในกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพ **อภิปรายผล:** ผลการศึกษานี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับอาจารย์พยาบาล เพื่อนำไปออกแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ทำลงไป (active learning) ร่วมกับการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพให้กับนักศึกษาพยาบาล เพื่อการเติบโตและงอกงามเป็นพยาบาลที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: การแสดงออกทางสุนทรียะ; นักศึกษาพยาบาล; ประสบการณ์; วิชาชีพพยาบาล

Abstract

Objective: This study aimed to describe the first-year nursing students' experiences of learning in the course of Development of Nursing Profession and Nursing Science through aesthetic expression. Gadamer's philosophical hermeneutics was used to guide the study. **Methods:** The participants included 38 first-year nursing students at Faculty of Nursing, Thammasat University. Data were collected between December 2018 and May 2019 by drawing pictures and interviewing to reflect learning experience. Smith's method was used to analyze the data. Trustworthiness was established following the criteria of Lincoln and Guba. **Results:** Nursing students' experiences of learning in the course of Development of Nursing Profession and Nursing Science were described 3 themes. These themes consisted of 1) appreciating the nursing profession, 2) open up new horizons, and 3) being in a professionalization. **Discussion:** These findings may be useful for nursing instructors in developing teaching strategies in courses related to development of nursing profession. Active learning strategies and enhancing optimistic attitude toward the nursing profession should be added in the courses in order to produce better nurses.

Keywords: aesthetic expression; nursing students; experience; nursing profession

ความเป็นมาของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญและท้าทายเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเปิดมโนทัศน์ให้นักศึกษารู้จักและสัมผัสวิชาชีพพยาบาล การได้เรียนรู้ เข้าใจ เกิดเจตคติหรือทัศนคติที่ดี และได้เห็นถึงคุณค่าของวิชาชีพและพื้นฐานที่ได้รับการปลูกฝังจากการเรียนในชั้นปีที่หนึ่งจะเป็นฐานรากที่สำคัญในการก่อร่างสร้างฝัน เก็บเกี่ยวประสบการณ์และถักทอต่อเติมเพื่อพร้อมเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีในอนาคต

เจตคติ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ทัศนคติ การสร้างให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องยอมรับความจริงว่านักศึกษาส่วนหนึ่ง เข้ามาเรียนพยาบาลตามความต้องการของครอบครัว หรือผู้ปกครอง ไม่ใช่เพราะความปรารถนาของตนเองอย่างแท้จริง และยังมีนักศึกษาบางส่วนที่เข้ามาเรียนพยาบาลเพราะความจำเป็น เช่น เรียนเพื่อให้มีที่เรียนเรียนเพื่อรอเวลาสำหรับการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยใหม่ในปีถัดไป การสร้างหรือปรับเปลี่ยนเจตคติสำหรับนักศึกษาพยาบาลเหล่านี้จึงเป็นความท้าทาย เพราะหากสามารถส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางแล้ว ระหว่างทางที่เดิน ความตั้งใจ ความเอาใจใส่ ความมุ่งมั่นของนักศึกษาก็จะมากขึ้น ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาตัวเองของนักศึกษาก็ย่อมมีมากขึ้นด้วยซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามี

คุณภาพชีวิตที่ดี มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดี นำไปสู่การสำเร็จการศึกษาตามเวลาและเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดี² ปัจจัยที่อาจมีผลต่อเจตคติของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพพยาบาลมีหลายประการ ได้แก่ คณะพยาบาลหรือสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้บริหารและคณาจารย์ รวมถึงศิษย์เก่าที่เป็นบุคคลต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างที่ดีในวิชาชีพ³ เจตคติของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพพยาบาลและการตัดสินใจเลือกปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเหตุปัจจัย เช่น การได้รับข้อมูลใหม่ ความรู้ ทักษะ และการเห็นถึงคุณค่าผ่านการเรียนรู้หรือการปลูกฝัง⁴ คุณลักษณะส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อมรวมถึงประสบการณ์จากการเรียนรู้

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาทุกระดับ สำหรับรายวิชาที่เปิดสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาทั่วไปเพื่อปรับพื้นฐานและเตรียมความพร้อมได้แก่ วิชาการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษพื้นฐาน พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม สหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิชาพื้นฐานเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น กายวิภาคศาสตร์พื้นฐาน หลักการทางสรีรวิทยา ชีวเคมีเบื้องต้น สถิติพื้นฐาน มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพโดยตรงเพียง 1 รายวิชา คือ พย.111 การพัฒนาวิชาชีพพยาบาล (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2557) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของรายวิชาให้นักศึกษาเรียนรู้ความเป็นมา ความสำคัญ และคุณลักษณะของวิชาชีพ

พยาบาล กระบวนการขัดเกลาเข้าสู่วิชาชีพ วิชาชีพพยาบาล กับระบบบริการสุขภาพของประเทศและต่างประเทศ รวมถึง องค์การวิชาชีพกับความก้าวหน้าของวิชาชีพพยาบาล จากรายงานการสะท้อนคิดจากการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ ผ่านมาพบว่า รายวิชาสามารถเสริมสร้างเจตคติของนักศึกษา พยาบาลต่อวิชาชีพได้ระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มีนักศึกษา บางส่วนลาออกหรือสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยใหม่ภาย หลังจบการศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีละ ประมาณ 5-10 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 5-10 ของจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าในชั้นปีที่ 1⁶

ปีการศึกษา 2561 เป็นปีการศึกษาที่มีการปรับปรุง หลักสูตร⁶ รายวิชา พย.111 เปลี่ยนชื่อเป็น การพัฒนา วิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล มีการปรับคำอธิบาย รายวิชา ให้มีสาระสำคัญครอบคลุม พัฒนาการของวิชาชีพ พยาบาลทั้งในและต่างประเทศ คุณลักษณะและความสำคัญ ของวิชาชีพพยาบาล กระบวนการขัดเกลาเข้าสู่วิชาชีพ ปัจจุบันที่มีผลต่อการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล วิชาชีพพยาบาล กับระบบสุขภาพของประเทศและนานาชาติของประเทศ องค์การ วิชาชีพกับความก้าวหน้าของวิชาชีพพยาบาล แนวคิดเกี่ยวกับ คน สิ่งแวดล้อม สุขภาพและการพยาบาล แนวคิดการดูแล แบบองค์รวม ทฤษฎีพื้นฐานทางการพยาบาล และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้ให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 เข้าใจ และรู้จักวิชาชีพพยาบาล รวมถึงเข้าใจประวัติศาสตร์ความเป็นมา คุณลักษณะ คุณค่า และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนโดยลดรูปแบบ การสอนแบบบรรยาย เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ได้ลงมือทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือ ปฏิบัติและมีส่วนร่วม (active learning) มากขึ้น เช่น การ แบ่งกลุ่มย่อยศึกษาเรียนรู้ในสถานการณ์จริงหรือในบริบท ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กรอบคำถามที่ได้รับมอบหมายโดยมี อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มให้คำแนะนำ สถานที่ศึกษา เรียนรู้ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ประวัติการพยาบาลไทย คณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา) พิพิธภัณฑ์ประวัติการพยาบาลไทย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ศิริราชพยาบาล) พิพิธภัณฑ์การศึกษา และการพยาบาล สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย พิพิธภัณฑ์การพยาบาล สภากาชาดไทย พิพิธภัณฑ์ ประวัติการพยาบาลไทย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครทุ่งเพ รวมถึงมีสังเกตการณ์การปฏิบัติงานจริงของพยาบาลและ สัมภาษณ์พยาบาลประจำหอผู้ป่วยแผนกต่างๆ แล้วนำ ประเด็นที่พบบำนาเสนอและอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

นอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้ทฤษฎีทางการพยาบาลที่ใช้บ่อย และฝึกนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ เช่น การประเมินสุขภาพ ผู้ป่วยตามกรอบทฤษฎี โดยภาพรวมการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชานี้คาดหวังให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 รู้จัก ตัวตนและรากเหง้าของวิชาชีพการพยาบาล นอกจาก รายวิชาที่เรียนแล้ว กิจกรรมนอกหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ วิชาชีพที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ได้เข้าร่วม ได้แก่ กิจกรรมรับน้องใหม่ พิธีมอบหมวกและเข็มให้แก่นักศึกษา พยาบาลชั้นปีที่ 2 และพิธีมอบช่อดอกไม้ให้แก่นักศึกษา พยาบาลชั้นปีที่ 4

เนื่องจากการพยาบาลเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะศาสตร์ หมายถึง องค์ความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์หรือข้อเท็จจริง หรือกฎที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ สามารถทำซ้ำและพิสูจน์ได้ ตรวจสอบได้ เช่น แนวปฏิบัติหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ ต่างๆ⁷ ศิลปะ หมายถึง การแสดงออกด้วยฝีมือ เป็นการ ทำงานที่ปากเพียร ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและด้วย ความคิดจนเป็นการแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นได้อย่าง งดงาม เป็นผลแห่งพลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ แสดงออกในรูปลักษณะต่างๆ ให้เกิดสุนทรีย์ภาพ ความประทับใจ หรือความสะเทือนอารมณ์ตามอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยมและทักษะของแต่ละบุคคล เพื่อ ความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หรือความเชื่อในแต่ละศาสนา⁸ การแสดงออกทางศิลปะเป็น สุนทรีย์ะ มักมีนัยหรือความหมายลึกซึ้งที่ซ่อนเร้นอยู่และ สามารถสะท้อนความหมายหรือสื่อสารสิ่งที่เปี่ยมนามธรรม เช่น การให้ความหมาย เจตคติ ทัศนคติ และความรู้สึก ส่วนจะลึกซึ้งเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการตีความ ของผู้ดูหรือผู้รับสาร⁹

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประสบการณ์ การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทาง การพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภายหลังเสร็จสิ้นการศึกษา ในรายวิชาดังกล่าว ผ่านการวาดภาพร่วมกับการสัมภาษณ์ เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลอธิบายความหมายของภาพที่วาด สักที่ใช้ ความรู้สึกที่สะท้อนผ่านภาพวาดและความเชื่อมโยงของ ภาพกับประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพ และศาสตร์ทางการพยาบาล ผลการศึกษาที่ได้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่ออธิบายประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รูปแบบการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยการแสดงออกทางสุนทรียะที่เป็นการวาดภาพร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้ ได้นำปรัชญาแนวคิดเฮอร์เมเนวติกส์ของ Gadamer⁹ (Gadamer's Philosophical Hermeneutics) มาใช้เป็นการกรอบแนวคิดในการวิจัย Gadamer⁹ นักปรัชญาชาวเยอรมันได้เสนอทฤษฎี “การผสานขอบฟ้า (The Fusion of Horizon)” ที่ให้ความหมายเรื่องขอบฟ้าที่เป็นมุมมองหรือทัศนคติ และการเชื่อมต่อขอบฟ้าหรือความเข้าใจของตนเองที่มีอยู่ก่อนหน้าเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ และขยายขอบฟ้าของตัวเองให้มีพื้นที่มากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ตีความผ่านประสบการณ์ทางศิลปะ การรับรู้ผลงานศิลปะผ่านประสาทสัมผัส การดู การฟัง การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนั้น ทำให้เกิดการผสมผสานมุมมองของผู้ตีความกับมุมมองของผู้ให้ข้อมูลผ่านสิ่งที่ถูกตีความ Gadamer⁹ อธิบายว่า การศึกษาปรากฏการณ์ที่สนใจ เพื่อให้ได้คำตอบที่สะท้อนความเป็นจริงนั้น ผู้ศึกษาต้องตีความจากข้อมูลที่ได้จากผู้มีประสบการณ์จริง ข้อมูลเป็นได้ทั้งคำพูด ข้อความ รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งทั้ง ผู้ตีความและผู้ให้ข้อมูลสามารถเชื่อมต่อขอบฟ้าของกันและกัน ผ่านการฟัง การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปความเห็นร่วมกัน¹⁰ สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้วิธีการให้ผู้ให้ข้อมูลวาดภาพสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล และมีการสัมภาษณ์ เชิงลึกเพื่อทำความเข้าใจ

องค์ประกอบของภาพวาด สีที่ใช้ แรงบันดาลใจและความหมายของภาพ คณะผู้วิจัยเป็นอาจารย์พยาบาลมีความเข้าใจและเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลเสมือนมีขอบฟ้าของตนเอง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยหลักซึ่งไม่เป็นผู้สอนในรายวิชาเป็นผู้สัมภาษณ์และทำความเข้าใจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ให้ข้อมูลที่สะท้อนผ่านภาพวาด ด้วยการดู การฟังและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกัลยาณมิตร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถอธิบายประสบการณ์ ความรู้สึก เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ได้อย่างเต็มที่ตลอดกระบวนการเป็นการเชื่อมต่อขอบฟ้าของผู้วิจัยและขอบฟ้าของผู้ให้ข้อมูล

วิธีการดำเนินการวิจัย

การนำเสนอการวิจัยนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง ความหมายของวิชาชีพการพยาบาลและเจตคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบตีความตามปรัชญาแนวคิดเฮอร์เมเนวติกส์ของ Gadamer⁹ เพื่อศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ผ่านการแสดงออกทางสุนทรียะด้วยการวาดภาพพร้อมเขียนคำบรรยายและสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2562 โดยเริ่มการศึกษาหลังจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 เสร็จสิ้นการศึกษาในรายวิชา พย.111 การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2561 คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ศึกษาในรายวิชา พย.111 การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลเสร็จสิ้น ครบถ้วน 2) สามารถวาดรูปเพื่อสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ และ 3) สามารถอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับรูปที่วาด รวมถึงประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย ตัวผู้วิจัยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลรูปที่วาดโดยผู้ให้ข้อมูลแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่ออธิบายภาพและ

ประสบการณ์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และปรับตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ สมุดจดบันทึก รายละเอียดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ระหว่างการสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง

จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการทำการวิจัยในคน จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ เลขที่ COA No.162/2561 วันที่ 7 ธันวาคม 2561 ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิ์ ผู้ให้ข้อมูลโดยอธิบายรายละเอียดของโครงการวิจัยความเสี่ยงต่อผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมีความเสี่ยงที่น้อยมาก มีการปกปิดข้อมูล ใช้รหัสหมายเลขแทนชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูล รายชื่อของผู้ให้ข้อมูลจะไม่ปรากฏในรายงานใดๆ และผู้ให้ข้อมูลสามารถถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบใดๆ และผู้ให้ข้อมูลลงชื่อในแบบยินยอมเข้าร่วมวิจัยก่อนการดำเนินการวิจัย มีการนัดสัมภาษณ์และบันทึกเสียงรายบุคคลตามวันและเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน (เพื่อให้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับรูปที่วาดรวมถึงประสบการณ์การเรียนรู้) ในระหว่างสัมภาษณ์ หากพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกสะเทือนใจกับเรื่องราวที่เล่า ผู้วิจัยหยุดสัมภาษณ์และให้การดูแลด้านจิตใจ และดำเนินการสัมภาษณ์ต่อหลังจากที่ผู้ให้ข้อมูลยินยอมให้สัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลได้รับค่าชดเชยในการสละเวลาเข้าร่วมโครงการวิจัย

การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูล

หลังจากโครงการวิจัยได้รับการอนุมัติและผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การวิจัยนี้เข้าถึงผู้ให้ข้อมูลโดยการติดต่อภาคเชิญชวนในห้องบรรยายร่วมกับการประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปากเพื่อเชิญชวนให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์เข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล และเปิดโอกาสให้นักศึกษาตัดสินใจอย่างอิสระ หากสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการให้ลงชื่อที่ตัวแทนนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ประสานงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยหลัก ซึ่งเป็นผู้เขียนชื่อแรกและไม่ใช่ผู้สอนในรายวิชา พย.111 การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) คณะผู้วิจัยนัดผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดที่ลงชื่อเข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 38 คน มารวมกันในห้องเรียนขนาดใหญ่ที่เย็นสบาย โดยให้แต่ละคนนั่งห่างกันประมาณ 1 เมตร เพื่อให้มีสมาธิในการวาดรูป

สะท้อนประสบการณ์ผู้วิจัยแจกกระดาษสำหรับวาดรูปขนาด 15 x 28 เซนติเมตร พร้อมอุปกรณ์การวาดรูปให้ผู้ให้ข้อมูลทุกคน และอธิบายวัตถุประสงค์และแนวทางการวาดภาพ 2) ก่อนเริ่มวาดภาพผู้วิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลนั่งหลับตาและผู้วิจัยได้ทบทวนภาพรวมของรายวิชา พย.111 และกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนทั้งหมดในรายวิชาเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลระลึกถึงและลำดับภาพรวมทั้งหมดของรายวิชา 3) จากนั้นให้ผู้ให้ข้อมูลค่อยๆ ลืมตา และให้ลงมือวาดภาพสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชา การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลพร้อมเขียนบรรยายสั้นๆ ได้ภาพ โดยให้เวลาในการวาดภาพประมาณ 3 ชั่วโมง 4) เมื่อวาดภาพเสร็จผู้วิจัยเก็บรวบรวมภาพที่วาดไว้และนัดสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคลในวันและเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลทุกคนสะดวก และ 5) ก่อนการสัมภาษณ์มีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ ภูมิลาเนา ศาสนา แหล่งทุนสนับสนุนการศึกษา ความตั้งใจในการเข้าเรียน และความตั้งใจที่จะเรียนให้จบ

เมื่อเริ่มสัมภาษณ์ ผู้วิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลแนะนำตัวและภูมิหลังของตนเองในส่วนที่ยินดีให้ผู้วิจัยรู้จัก รวมถึงสาเหตุที่ตัดสินใจเรียนพยาบาล จากนั้นให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับรูปที่ตนเองวาด สีที่ใช้ แรงบันดาลใจ รวมถึงความหมายและเจตคติที่ซ่อนอยู่ ตัวอย่างแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ “ช่วยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับรูปที่วาดให้ฟังหน่อย องค์ประกอบของรูปมีอะไรบ้าง” “องค์ประกอบในรูปบ่งบอกนัยอย่างไรบ้าง” “ช่วยอธิบายเกี่ยวกับสีที่ใช้กับภาพวาดในแต่ละองค์ประกอบ” “รูปที่วาดสะท้อนความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นต่อการเรียนในรายวิชา การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลอย่างไรบ้าง” “กรุณายกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงที่ทำให้เกิดความรู้สึกหรือความคิดเห็นต่อการเรียนในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลดังที่อธิบายข้างต้น” “กรุณาเล่าตัวอย่างเหตุการณ์เกี่ยวกับความประทับใจและไม่ประทับใจเกี่ยวกับการเรียนในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล” “ถ้าย้อนเวลากลับไปได้จะตัดสินใจเรียนพยาบาลหรือไม่ (พร้อมอธิบายเหตุผล)” “มีอะไรที่อยากบอก หรืออยากเล่าให้ฟังเพิ่มเติม เกี่ยวกับการเรียนในรายวิชา การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล”

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มหลังจากจากถอดเทปสัมภาษณ์ รายแรกเสร็จ วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Smith¹¹ ซึ่งต้นฉบับมี 10 ขั้นตอน และงานวิจัยของ Wiriya and Ketkaewmanee¹² ดัดแปลงเหลือ 6 ขั้นตอน ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยดัดแปลง วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเหลือ 5 ขั้นตอน โดยรวมขั้นตอนที่ 1 และ 2 ของ Wiriya and Ketkaewmanee¹² ในขั้นที่ 1 ดังนี้ 1) คณะผู้วิจัยอ่านเนื้อหาจากการถอดเทป พร้อมฟังเทป สัมภาษณ์ และตรวจสอบข้อมูลจากการจดบันทึกรายละเอียด บริบทสิ่งแวดล้อม และอารมณ์ความรู้สึกในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย ร่วมกับตรวจสอบภาพวาดสะท้อน ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและ ศาสตร์ทางการพยาบาล โดยอ่านและฟังซ้ำๆ หลายรอบ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาคำอธิบาย และภาพวาดอย่างลึกซึ้ง 2) สกัดข้อมูลสาระสำคัญที่สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ใน รายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล โดย การระบายสีคำ หรือประโยคสั้นๆ (โดยข้อมูลสาระสำคัญ ที่ซ้ำๆ กันต้องได้มาจากผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อย 2 ราย) หลังจากนั้นเขียนเป็นวลีที่เป็นตัวแทนของสาระสำคัญดังกล่าว วลีที่คล้ายกันรวมไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน และตั้งชื่อกลุ่ม 3) คณะผู้วิจัยทั้ง 4 คน นำผลการวิเคราะห์ในข้อ 2 มาอภิปราย และให้ความคิดเห็นร่วมกัน พร้อมร่วมกันตรวจสอบภาพวาด สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพ และศาสตร์ทางการพยาบาล และข้อมูลจากการจดบันทึก รายละเอียดบริบทการสัมภาษณ์ เมื่อพบว่า มีคำอธิบายที่ ไม่ชัดเจน คณะผู้วิจัยกำหนดแนวคำถามสัมภาษณ์เพิ่มและ ผู้วิจัยหลักนัดสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซ้ำ พร้อมกับนำผลการวิเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้นไปให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น หรือยืนยัน ความคิด 4) เมื่อการวิเคราะห์ไม่พบข้อมูลใหม่ที่จะสะท้อน ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและ ศาสตร์ทางการพยาบาล คณะผู้วิจัยค้นหาความสัมพันธ์ ระหว่างสาระสำคัญร่วมกัน พร้อมร่วมกันตรวจสอบภาพวาด สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ และข้อมูลจากการจดบันทึก รายละเอียดบริบทการสัมภาษณ์ และ 5) เขียนสาระสำคัญ ที่ได้ซ้ำๆ และตรวจสอบคำอธิบายหรือข้อความสนับสนุน จนพบว่า สาระสำคัญแต่ละกลุ่มมีความชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อน ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 1 และ 2 ผู้วิจัย ทั้ง 4 คน แยกกันวิเคราะห์ ส่วนขั้นที่ 3-5 ผู้วิจัยทั้ง 4 คน นำผลการวิเคราะห์เบื้องต้นของตนเองมาวิเคราะห์และ อภิปรายร่วมกัน

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัย ตามแนวทางของ Lincoln and Guba¹³ ซึ่งมีเกณฑ์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) ความเชื่อถือได้ (credibility) หมายถึง การตรวจสอบ ความสอดคล้องของข้อมูลและการตีความของผู้วิจัย ใน ขั้นตอนของการสัมภาษณ์ซึ่งดำเนินการโดยผู้วิจัยหลัก มีการถามซ้ำด้วยคำถามที่แตกต่าง เพื่อตรวจสอบการอธิบาย ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและ ศาสตร์ทางการพยาบาล และมีการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นไปให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น หรือยืนยันความคิดในขั้นตอนของการสัมภาษณ์ซ้ำ 2) การพึ่งพากับเกณฑ์อื่น (dependability) หมายถึง การใช้วิธีอื่นๆ ร่วมกันในการ ตรวจสอบความตรงของข้อมูล โดยผู้วิจัยคนที่ 3 และ 4 เป็นผู้รับผิดชอบรายวิชา พย.111 ทำการตรวจสอบ ภาพวาดและข้อมูลการสัมภาษณ์กับรายงานการสะท้อนคิด ของผู้ให้ข้อมูลในรายวิชา 3) การถ่ายโอนผลการวิจัย (transferability) หมายถึง ความสามารถอ้างผลการวิจัยไป ยังบริบทที่คล้ายคลึงกัน การวิจัยนี้ได้บรรยายบริบทของการ ศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอย่างละเอียด เพื่อให้ภาพของบริบทที่ศึกษาชัดเจน และ 4) การยืนยันผล (confirmability) หมายถึง ความสามารถในการยืนยันผล อันเกิดจากข้อมูล ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยทั้ง 4 คน ร่วมกัน ตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาพวาด บทสัมภาษณ์ บันทึกรายละเอียดการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย รวมถึงตรวจสอบขั้นตอนต่างๆ ของการวิเคราะห์ข้อมูลและ ให้ความเห็นในการเขียนสรุปผลการวิจัยร่วมกัน

ผลการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 จำนวน 38 คน มีอายุเฉลี่ย 19 ปี (SD = .83) ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 89.50 เป็นเพศหญิงและนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 71.10 มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ร้อยละ 68.40 มาจาก ครอบครัวที่มีรายได้เพียงพอ และร้อยละ 44.70 มีแหล่งทุน สนับสนุนการศึกษาจากบิดามารดา รองลงมาร้อยละ 26.30 รับทุนการศึกษา ขณะสมัครเข้าเรียนในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ให้ข้อมูลมีคะแนนเฉลี่ยความ ตั้งใจในการเรียนเท่ากับ 65.00 (SD = 15) จากคะแนน 0-100 และภายหลังเรียนจบในรายวิชา พย.111 การพัฒนา วิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ผู้ให้ข้อมูลมีคะแนน เฉลี่ยความตั้งใจในการที่จะเรียนให้สำเร็จการศึกษาเท่ากับ 93.16 (SD = 9.80)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถูกอธิบายไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) รู้สึกซาบซึ้งในวิชาชีพพยาบาล 2) ได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ และ 3) กำลังอยู่ในกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพ ซึ่งแต่ละกลุ่มความหมายได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

1) **รู้สึกซาบซึ้งในวิชาชีพพยาบาล (appreciating the nursing profession)** ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อธิบายประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ทำให้เกิดความรู้สึกซาบซึ้งต่อวิชาชีพพยาบาล บางรายก่อนเข้ามาเรียนในคณะพยาบาลศาสตร์ รู้จักวิชาชีพพยาบาลแค่ผิวเผินว่า เป็นผู้ดูแลผู้ป่วยแต่เมื่อเข้ามาเรียนแล้วได้ทราบประวัติความเป็นมาของวิชาชีพ รวมถึงบุคคลสำคัญที่มีคุณูปการกับวิชาชีพพยาบาล เช่น สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และหลายๆ พระองค์ที่เป็นเชื้อพระวงศ์ ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลในประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง การทราบประวัติความเป็นมารวมถึงความตั้งใจและความทุ่มเทของผู้มีคุณูปการเหล่านั้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกซาบซึ้งในวิชาชีพพยาบาล นอกจากนี้การได้ไปสังเกตการทำงานของพยาบาลบนหอผู้ป่วยซึ่งได้เห็นแบบอย่างที่ดีทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกประทับใจและเกิดแรงบันดาลใจที่จะปฏิบัติตัวให้ได้เหมือนต้นแบบ ดังตัวอย่างคำพูด

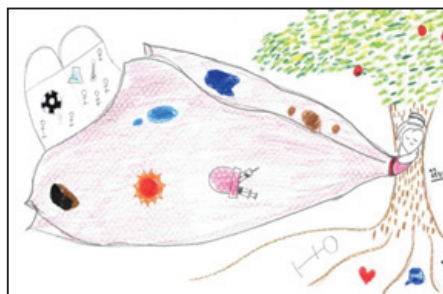
“การได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวิชาชีพพยาบาลทำให้เกิดความปีติ ซาบซึ้ง และยิ่งรู้สึกเห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจ...กว่าจะมา เป็นวิชาชีพพยาบาลถึงทุกวันนี้ต้องผ่านอะไรมาเยอะมาก เริ่มต้นตั้งแต่สมัยสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าสมัยนั้นมีการพยาบาล

ที่เป็นแบบเกวียนเคลื่อนที่ไปตามชนบทก่อนที่จะมาเป็นโครงการ พอ.สว. ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ผลงานของเชื้อพระวงศ์ทั้งนั้น พระองค์ท่านทรงงานหนัก เพื่อที่จะดูแลสุขภาพของประชาชน แล้วเราละ เราน่าจะสืบทอดและทำอะไรให้มากกว่านี้ ก็รู้สึกวิชาชีพพยาบาล สามารถพัฒนาชีวิตคนให้ดีขึ้นได้จริง” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1

“การได้ไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล ทำให้ทราบความเป็นมาเกี่ยวกับวิชาชีพ เช่น ทราบว่า สมเด็จพระเจ้าท่านได้รับคัดเลือกให้ไปเรียนต่อต่างประเทศ แล้วก็นำความรู้มาพัฒนาชีวิตคนไทยแล้วสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าซึ่งเป็นผู้ให้ทุนการศึกษาเพราะพระองค์ท่านเห็นความสำคัญของวิชาชีพพยาบาลคะ หนูรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มาเรียนในวิชาชีพนี้คะ ทำให้รู้สึกมีแรงบันดาลใจในการเรียนต่อ แล้วก็มีความฝันอยากช่วยเหลือคนอื่น หนูอยากไปเป็นพยาบาลในที่ห่างไกลคะอยากไปช่วยเหลือคนที่ด้อยโอกาสเข้าไม่ถึงบริการทางสุขภาพ... อันนี้เป็นความฝันของหนูหลังจากที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลคะ” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

“สำหรับหนูพอเริ่มเรียนวิชาชีพนี้แล้วรู้สึกชื่นชมมากคะ วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องเสียสละมากเวลาที่จะอยู่กับคนรักคนในครอบครัวแทบจะไม่มีเลยต้องดูแลคนอื่นตลอด ต้องอุทิศกำลังกายกำลังใจต้องช่วยเหลือคนอื่น คือ เป็นวิชาชีพที่ยิ่งใหญ่...ถ้าไม่มีพยาบาลแพทย์ ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ที่สมบูรณ์ได้ พยาบาลเป็นวิชาชีพที่สำคัญมากในสายสุขภาพนี้คะ” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 14

ตัวอย่างภาพประกอบที่สะท้อนถึงความซาบซึ้งในวิชาชีพพยาบาล ได้แก่ ภาพนางฟ้าที่ดูแลใบไม้ ดอกไม้ และผลไม้บนต้นไม้ใหญ่ ดูแลตั้งแต่เริ่มผลิใบอ่อนจนใบแก่เหี่ยวและร่วงหล่น เหมือนพยาบาลที่ดูแลคนตั้งแต่ในครรภ์จนสูงอายุ ตั้งแต่ส่งเสริมสุขภาพในคนแข็งแรงดี และดูแลเมื่อเริ่มเจ็บป่วยจนถึงระยะท้ายของชีวิต

An angel taking care the leaf trees

2) ได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ (open up new horizons)

ผู้ให้ข้อมูลอธิบายประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ว่า เหมือนได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ (open up new horizons) บางเรื่องราวเป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ เช่น งานการพยาบาลในยุคสมัยก่อนที่อุปกรณ์เครื่องใช้ไม่ได้สะดวกเหมือนปัจจุบัน รวมถึงการเดินทางที่ยากลำบากในถิ่นทุรกันดาร แต่บุคลากรในวิชาชีพพยาบาลในสมัยนั้นก็ไมย่อท้อ ปฏิบัติงานดูแลสุขภาพประชาชนด้วยความมุ่งมั่น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลมองเห็นโลกทัศน์ใหม่ เห็นว่าชีวิตมีความหมาย และมีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน รู้ว่าควรต้องเตรียมหรือพัฒนาตัวเองอย่างไร แตกต่างจากเมื่อก่อนที่ไม่มีแผนการหรือเป้าหมายในอนาคต นอกจากนี้ การได้เรียนรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ที่ทุกข์ยากทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ผู้ให้ข้อมูลบางรายมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่ไม่อบอุ่นและมีชีวิตที่ลำบาก เคยรู้สึกเกลียดคนอื่นที่มีชีวิตที่ดีกว่า แต่เมื่อได้เข้ามาเรียนรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล แล้วทำให้มุมมองเปลี่ยนไป รับรู้อย่างมีคนที่ยากลำบากกว่า และการได้ช่วยเหลือคนอื่นจะทำให้ชีวิตตัวเองมีคุณค่า มีความหมาย การเข้ามาเรียนในวิชาชีพพยาบาลเหมือนได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ดังตัวอย่างคำพูด

“คือตั้งแต่หนูเข้ามาเรียนพยาบาลแม้แค่ปี 1 แต่การเรียนการสอนในวิชาชีพนี้โดยเฉพาะในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ทำให้หนูมองโลกได้ดีขึ้น อย่างน้อยหนูก็รู้สึกรักคนอื่นเป็น เห็นว่าตัวเองก็มีค่า และคนอื่นก็เป็นคนที่มีคุณค่า ที่เราควรจะดูแลและเห็นเขาเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่เราเท่าเทียมกัน และที่สำคัญที่สุดคือการเรียนในวิชาชีพนี้ทำให้หนูรักตัวเอง รู้จักคุณค่าในตัวเองมากขึ้น ทำให้หนูเชื่อว่าถ้าหนูมีความตั้งใจมีความพยายาม หนูสามารถทำให้คนอื่นหลายๆ คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยมือหนูได้...รู้สึกเหมือนเราได้เปิดโลกใหม่ที่จะช่วยให้เราได้เข้าถึงการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1

“สำหรับหนูไม่ได้อยากมาเป็นพยาบาลตั้งแต่แรก แค่ลองเข้ามาดู ลองเปิดใจดู...แต่พอได้มาเรียนรู้ได้มาสัมผัสแล้วเหมือนเราได้เปิดโลกทัศน์ใหม่เลยตอนนี้หนูมีเป้าหมายชีวิตตัวเองชัดเจน ถ้าจบไปเราก็ประกอบวิชาชีพนี้เป็นพยาบาล แล้วเราก็ต้องมีความจริงใจให้กับคนไข้มีความตั้งใจที่จะดูแลเขาด้วยความเต็มใจ...รู้ว่าต้องเหนื่อยแต่หนูว่าทุกวิชาชีพก็เหนื่อยเหมือนกัน ถ้าเราทำด้วยใจถึงจะเหนื่อยก็มีความสุขนะ” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

“เหมือนถ้าเราได้รับหมวก ก็หมายถึงว่า เราเลือกแล้วว่าชีวิตนี้ทั้งชีวิตเราจะอุทิศให้กับวิชาชีพนี้...สัญลักษณ์ของพยาบาลก็ คือ หมวกพยาบาล เมื่อเราสวมหมวกแล้วเราต้องทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด เวลาเราใส่ชุดฟอร์มพยาบาลใครๆ เห็นก็จะดูออกว่าเราเป็นพยาบาลเขาสามารถจะคาดหวังว่าเราจะดูแลเขาได้ การสวมหมวกพยาบาลเป็นการยอมรับและให้สัญญาว่าจะแบกรับหน้าที่นี้และจะทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุดนะ” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8

“กระบวนการเรียนการสอนในรายวิชา การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลมีส่วนที่ทำให้เราอยากทำงานในวิชาชีพนี้ เป็นอาชีพที่ได้ดูแลและช่วยเหลือคนอื่นที่เจ็บป่วยหรือทุกข์ทรมานนะ พอได้เรียนรู้ได้เห็นคุณค่าของวิชาชีพแล้วทำให้คิดได้ว่า เราเกิดมาครั้งหนึ่งก็อยากทำตัวให้มีประโยชน์ชีวิตก็จะมีคุณค่า มีความหมาย พอได้เรียนแล้วเกิดความรู้สึกแบบนี้จริงๆ นะ รู้สึกว่าใจเราฟูมาก” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12

ตัวอย่างภาพประกอบที่สะท้อนเปิดโลกทัศน์ใหม่ มี 2 ภาพ คือ “ภาพหัวใจแห่งความหวัง” และ ภาพหมวกพยาบาลที่ตั้งชื่อภาพว่า “You Hat Me”

1) ภาพหัวใจแห่งความหวัง (A heart of hope) เป็นภาพหัวใจที่มีผ้าพันแผลและมีหมวกพยาบาลอยู่บนหัวใจ มีมือสองมือนำเข้ามาประคองหัวใจ หัวใจหมายถึงผู้ป่วย หมวกพยาบาลหมายถึงวิชาชีพพยาบาลที่คอยดูแลช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยให้หาย และหัวใจเล็กๆ ที่อยู่รอบๆ หมายถึงครอบครัวและญาติพี่น้องที่ห้อมล้อมผู้ป่วยด้วยความปิติยินดีเมื่อผู้ป่วยอาการดีขึ้นหรือหายจากความเจ็บป่วย

A heart of hope

2) ภาพหมวกพยาบาลที่มีการเล่นคำโดยตั้งชื่อภาพว่า “You Hat Me” ซึ่งแปลงมาจากคำว่า “You Had Me” หรือ “คุณมีฉัน” “คุณ” หมายถึงผู้ป่วย และ “ฉัน” หมายถึงพยาบาล โดยผู้ให้ข้อมูลอธิบายภาพว่า ที่ด้านบนหมวกพยาบาลมีรูปผู้ป่วยในบริบทต่างๆ หมวกพยาบาลเป็น

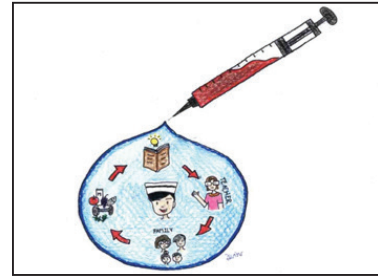

You Hat Me

3) กำลังอยู่ในกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพ (being in a professionalization) ผู้ให้ข้อมูลอธิบายประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชา การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ว่าเหมือนอยู่ในกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพทั้งด้านความรู้ กระบวนการคิดและการปฏิบัติ โดยเปรียบเทียบกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพกับการฟอกเลือด ซึ่งจะฟอกเลือดที่สกปรกมีสิ่งแปลกปลอมให้เป็นน้ำสะอาดบริสุทธิ์ ผู้ให้ข้อมูลเปรียบเทียบตนเองก่อนเข้ามาเรียนในวิชาชีพนี้ยังไม่รู้อะไรเกี่ยวกับวิชาชีพ เปรียบเหมือนเลือดที่สกปรกมีสิ่งแปลกปลอม เมื่อผ่านกระบวนการขัดเกลาซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวิชาชีพ ความรู้ใหม่จากการศึกษาดูงาน และการสังเกตการณ์ในสถานการณ์จริง รวมถึงการศึกษาจากตำรา สื่อการเรียนรู้ต่างๆ และการฝึกทักษะกับอาจารย์ การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ หล่อเลี้ยงด้วยกำลังใจจากครอบครัว นั่นคือเมื่อผ่านกระบวนการขัดเกลา ก็จะกลายเป็นคนที่มีความรู้และมีทักษะ สามารถดูแลผู้ป่วยได้ เปรียบเสมือนหยดน้ำที่สะอาดบริสุทธิ์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังอธิบายประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ว่า เมื่อเริ่มเข้ามาศึกษา ยังไม่รู้อะไรเกี่ยวกับวิชาชีพเลย เหมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ต้องเผชิญกับโคลนตม กระแสน้ำ หรืออุปสรรคต่างๆ บางครั้งทำให้เกิดความหวั่นไหว ไม่แน่ใจว่าควรจะไปต่อไหม แต่เมื่อได้เรียนในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาลแล้วรู้ว่า มีหนทางที่จะก้าวไปได้ โดยต้องใช้ความมานะอดทน จนเมื่อถึงวันที่สำเร็จ การศึกษาหรือจบเป็นพยาบาลแล้วก็จะเหมือนดอกบัวที่พ้นน้ำ

สัญลักษณ์ของพยาบาลและเป็นเสมือนสิ่งที่สูงส่งเพราะหมวกพยาบาลจะอยู่บนศีรษะพยาบาล ภาพวาดบนหมวกพยาบาลที่มีผู้ป่วยอยู่บนหมวกนั้น สะท้อนว่า ผู้ให้ข้อมูลตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่นและความตั้งใจในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยและผู้ที่เกี่ยวข้อง

Needle of Life

สวยงาม สามารถนำไปบูชาพระ นั่นคือ ถึงพร้อมด้วยความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จะดูแลช่วยเหลือและเป็นที่พึ่งของผู้ป่วยได้ ดังตัวอย่างคำพูด

“หนูว่าพวกเราเป็นเหมือนดอกบัว ตอนที่เรามาเรียนยังไม่รู้อะไร ยังงงๆ กันอยู่ เราก็เหมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ จะต้องพบเจออะไรมากมายค่ะ หมายถึงอุปสรรคต่างๆ ต้องผ่านทั้งโคลนตม สัตว์น้ำทั้งกระแสน้ำ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเหมือนบททดสอบ ทำให้เราแกร่ง อดทน แข็งแรง และเรารู้ว่าเมื่อเรียนจบแล้วเราจะได้เป็นพยาบาล เราดูแลผู้ป่วยได้ เราก็จะเหมือนดอกบัวที่พ้นน้ำ บานแล้วก็สดใส เป็นที่พึ่งพิงของคนอื่นได้” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9

“หนูวาดรูปเข็มแห่งชีวิตค่ะ ในรูปมีเข็มกับกระบอกฉีดยา (syringe) ข้างในกระบอกฉีดยามีเลือดที่สกปรกและมีกระบวนการฟอกเลือด พอฉีดออกมาจะกลายเป็นหยดน้ำที่ใสบริสุทธิ์ เหมือนถูกกลั่นกรองออกมาจากกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพ...ซึ่งมีการเรียนการสอน ตำราความรู้ อาจารย์ที่เป็นผู้ให้ความรู้และฝึกทักษะให้เรา และครอบครัวที่คอยให้กำลังใจในยามที่เหนื่อยและท้อ แล้วก็สุขภาพของตัวเอง ทุกอย่างมีส่วนหลอมรวม ขัดเกลาเพื่อให้เราเป็นพยาบาลที่ดีในอนาคต ตอนนี้พวกหนูก็อยู่ในกระบวนการขัดเกลาขั้นนี้ค่ะ” ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12

ตัวอย่างภาพที่สะท้อนความหมาย การอยู่ในกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพ ได้แก่ ภาพ “เข็มแห่งชีวิต” (Needle of life) เป็นภาพเข็มและกระบอกฉีดยาที่มีเลือดอยู่ข้างใน เมื่อฉีดออกมากลายเป็นหยดน้ำสะอาดที่มีภาพของกระบวนการขัดเกลา ประกอบด้วย การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ตำราหนังสือ อาจารย์ที่สอน และครอบครัวที่คอยสนับสนุนให้กำลังใจ

การอภิปรายผลการวิจัย

การอธิบายประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ผ่านการแสดงออกทางสุนทรียะด้วยการวาดภาพและอธิบายรายละเอียดผ่านการสัมภาษณ์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ถูกอธิบายไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) รู้สึกซาบซึ้งในวิชาชีพพยาบาล 2) ได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ และ 3) กำลังอยู่ในกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพ ซึ่งแต่ละประเด็นสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) **รู้สึกซาบซึ้งในวิชาชีพพยาบาล** ผู้ให้ข้อมูลบางรายได้อธิบายว่า ก่อนเข้ามาเรียน รู้จักวิชาชีพพยาบาลแค่ผิวเผิน แต่เมื่อ เข้ามาเรียนแล้วรู้สึกซาบซึ้ง เห็นคุณค่า มีความภาคภูมิใจ และมีความผูกพันกับวิชาชีพพยาบาล¹⁴ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักศึกษาได้ทราบเกี่ยวกับประวัติของวิชาชีพ การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ซึ่งเหมือนได้เห็นชีวิตการทำงานของพยาบาลในแต่ละยุค แม้อยู่ในถิ่นลำบาก ก้นดาร์ อดีตเครื่องอุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ แต่พยาบาลก็ทำงานด้วยความตั้งใจและทุ่มเท นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลสำคัญที่มีคุณูปการกับวิชาชีพพยาบาล และทราบประวัติความเป็นมารวมถึงความตั้งใจและความทุ่มเทของผู้มีคุณูปการเหล่านั้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกซาบซึ้งในวิชาชีพพยาบาล ผลการศึกษานี้คล้ายคลึงกับ การศึกษาเชิงคุณภาพที่ศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลในประเทศไต้หวันและพบว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกยอมรับในวิชาชีพอย่างสูง (in-depth recognition of nursing) โดยจุดเริ่มต้นของความประทับใจในวิชาชีพพยาบาล เริ่มจาก การเรียนรู้ในห้องเรียน จากการสอนของอาจารย์และครูพี่เลี้ยง (clinical preceptors) จนถึงการฝึกปฏิบัติจริงบนคลินิกทำให้นักศึกษารู้สึกประจักษ์ว่า ความรู้และทักษะที่เรียนมาสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและช่วยเหลือผู้ป่วยได้จริง¹⁵ ความรู้สึกซาบซึ้งภายหลังเข้ามาสัมผัสในวิชาชีพสนับสนุนการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลอธิบายความหมายของการดูแลในการพยาบาลผ่านการวาดรูปสื่อความหมายใน 3 ประเด็น ได้แก่ การดูแลด้วยความรู้ การดูแลด้วยหัวใจแห่งความเมตตา และการดูแลภายใต้บทบาทวิชาชีพ¹⁶ นอกจากนี้ การที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลอธิบายว่า การได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความของวิชาชีพพยาบาล และการได้เห็นตัวอย่างหรือต้นแบบที่ดีทำให้นักศึกษาซาบซึ้งในวิชาชีพ และ

เกิดความมุ่งมั่นอยากเป็นพยาบาลที่ดีในอนาคตนั้น สะท้อนว่าการออกแบบการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญกับการเรียนรู้และเจตคติของนักศึกษาต่อวิชาชีพพยาบาล สนับสนุนผลการศึกษาที่พบว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่นักศึกษาพยาบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพ และได้รับการปลูกฝังให้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของวิชาชีพ รวมถึงอัตลักษณ์ของวิชาชีพ ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันและตระหนักว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพ และเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวิชาชีพต่อไป¹⁷

2) **ได้เปิดโลกทัศน์ใหม่** ในประเด็นนี้ ผู้ให้ข้อมูลอธิบายว่า เมื่อได้เข้ามาเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล เหมือนได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ ทำให้มองเห็นแนวทางในอนาคตและมีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน รู้ว่าควรต้องเตรียมหรือพัฒนาตัวเองอย่างไร เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่ามีความหมาย เป็นไปได้ว่า การเรียนในรายวิชานี้ทำให้ทราบถึงพัฒนาการของวิชาชีพและความก้าวหน้าของสายงาน รวมถึงการได้ไปสังเกตการณ์การทำงานของพยาบาลในบริบทจริง อีกทั้งได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานจริงทำให้ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนเห็นภาพตัวเองในอนาคตชัดเจน สอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเรียนที่เพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่า ขณะตัดสินใจสมัครเข้าเรียนในคณะพยาบาล กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเข้าเรียนเพียง 65 คะแนน (SD = 15) แต่ภายหลังเสร็จสิ้นการเรียนในรายวิชา พย.111 การพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ผู้ให้ข้อมูลมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการที่จะเรียนให้สำเร็จการศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต 93.16 (SD = 9.8) เป็นไปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทำให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับข้อมูลใหม่ เห็นถึงคุณค่า เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ เกิดความผูกพันจึงมีการวางแผนเป้าหมายชีวิตในอนาคตชัดเจนขึ้น⁴ ผลการศึกษานี้สนับสนุนการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่า การจัดประสบการณ์ทางคลินิกที่หลากหลายในแผนกต่าง ๆ ให้นักศึกษาพยาบาลในเมืองวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย ฝึกปฏิบัติหรือศึกษาดูงาน ช่วยให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจและวางแผนการทำงานในอนาคตได้ และการได้เลือกทำงานในแผนกที่ชอบส่งผลให้เกิดความตั้งใจในการทำงานและเกิดความผูกพันกับวิชาชีพและองค์กรมากขึ้น¹⁸ นอกจากนี้ยังเข้าใจถึงความรู้สึกของการเป็นผู้ให้ การได้ช่วยเหลือผู้ป่วยหรือบุคคลที่ยากลำบากในบทบาทของพยาบาลหรือบุคลากรทางสุขภาพทำให้นักศึกษาชีวิตมีคุณค่ามีความหมายเหมือนได้

เปิดโลกทัศน์ใหม่ ได้เข้าถึงการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และคาดหวังว่า เมื่อจบการศึกษาเป็นพยาบาลเต็มตัวแล้ว จะได้ช่วยเหลือผู้อื่นและทำให้ชีวิตตนเองมีคุณค่า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาการตัดสินใจของบุคคลที่เลือกประกอบวิชาชีพพยาบาล ซึ่งเก็บข้อมูลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศแคนาดา และพบว่า เหตุผลหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างเลือกวิชาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่เป็นตัวเลือก (career of choice) เพราะเป็นวิชาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่า¹ เช่นเดียวกับการศึกษาการรับรู้คุณค่าของวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในประเทศเกาหลีใต้ที่พบว่า การรับรู้คุณค่าเกิดจากการได้ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย การทำประโยชน์ให้สังคม และการได้รับการยอมรับ รับรู้ชีวิตมีความหมายโดยกลุ่มตัวอย่างที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ จะมีความผูกพันกับวิชาชีพ และมีการรับรู้คุณค่าของวิชาชีพในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้คุณค่าแห่งวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการดูแล การยอมรับของผู้รับบริการและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของตนเอง¹⁹ สอดคล้องกับการศึกษาในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ในเมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลียที่ให้เหตุผลว่า เลือกเรียนในสาขาการพยาบาล เนื่องจากได้ช่วยเหลือดูแลผู้อื่น และรักในวิชาชีพ²⁰

3) กำลังอยู่ในกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพ เป็นการอธิบายประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ว่าอยู่ในกระบวนการขัดเกลาทางวิชาชีพ ซึ่งครอบคลุมทั้งความรู้ และทักษะตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพ ภาวะผู้นำ การมีวินัยในตนเอง ความยึดมั่นในวิชาชีพ และการให้คุณค่าทางสังคม¹⁴ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการขัดเกลา ได้แก่ การศึกษาสถานการณ์จริง กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการฝึกทักษะกับอาจารย์ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ เมื่อกระบวนการขัดเกลาเสร็จสิ้นหมายถึงจบการศึกษา นักศึกษาจะเป็นผู้ที่มีความรู้และมีทักษะสามารถดูแลผู้ป่วยได้ สะท้อนว่าผู้ให้ข้อมูลมองเห็นประโยชน์และคุณค่าของกระบวนการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆ และคาดหวังว่า เมื่อผ่านกระบวนการเหล่านี้แล้ว ตนเองจะมีความรู้ความสามารถ จะเป็นพยาบาลวิชาชีพที่สามารถดูแลผู้ป่วยได้ การเข้าใจสถานะปัจจุบันของตนเองและการมองเห็นเป้าหมายในอนาคต ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความมั่นคงในการคิด การตัดสินใจและการวางแผนต่างๆ รวมถึงมีความอดทนและความพยายามที่จะผ่านกระบวนการ

ขัดเกลาไปให้ได้ ถึงแม้จะหนักหรือยากลำบาก ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนว่า “รู้ว่าต้องพบอุปสรรคต่างๆ มากมาย สิ่งเหล่านี้เป็นเหมือนบททดสอบให้แกร่ง อดทน และแข็งแรง” และสอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเรียนให้สำเร็จซึ่งเพิ่มขึ้นเป็น 93.16 (SD = 9.8) จาก 65 (SD = 15) ขณะสมัครเข้าเรียนในคณะพยาบาลศาสตร์

ข้อจำกัดของการศึกษา

ในการวาดภาพสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ในครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 38 คน มารวมกันในห้องเรียนขนาดใหญ่ และให้วาดภาพ โดยใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ซึ่งการวาดภาพในสถานที่และเวลาที่กำหนดอาจเป็นข้อจำกัดทำให้อาสาสมัครวิจัยรู้สึกไม่ผ่อนคลาย ซึ่งอาจทำให้อาสาสมัครวิจัยไม่ได้วาดภาพสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ได้ลึกซึ้งมาก

สรุป

นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพและศาสตร์ทางการพยาบาล รู้สึกชอบซึ่งในวิชาชีพพยาบาล การเรียนในรายวิชานี้เหมือนได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ และกำลังอยู่ในกระบวนการการขัดเกลาทางวิชาชีพ จะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความสำคัญต่อการวางรากฐานและการสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล และปรัชญาแนวคิดเฮอริเมนิวติกส์สามารถนำมาใช้ในการทำความเข้าใจประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

อาจารย์พยาบาลและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้ทำลงไปมากขึ้น ซึ่งมีแนวโน้มว่า ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีและมีความผูกพันกับวิชาชีพพยาบาล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และเมื่อจบการศึกษาชั้นปีที่ 4 เพื่อติดตามความยั่งยืนหรือการเปลี่ยนแปลงของเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลเมื่อเวลาผ่านไป และควรให้มีการวาดภาพในบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระเพื่อช่วยให้สะท้อนประสบการณ์ได้ลึกซึ้งมากขึ้น

การมีส่วนร่วมในการเขียนบทความ

คณะผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการวิจัยและการเขียนบทความวิจัยทุกคน

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน

คณะผู้วิจัยยืนยันไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนของผลงานวิจัย

แหล่งทุนสนับสนุน

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จังหวัดปทุมธานี ตามสัญญาเลขที่ 03/2562

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนทุนการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Price SL, McGillis HL, Angus JE, et al. Choosing nursing as a career: A narrative analysis of Millennial nurses' career choice of virtue. *Nurs. Inq.* 2013; 20(4): 305-16. doi: 10.1111/nin.12027.
- Shohani M, Zamanzadeh V. Nurses' attitude towards Professionalization and factors influencing It. *J Caring Sci.* 2017; 6(4): 345-57. doi: 10.15171/jcs.2017.033.
- Midilli TS, Durgun N. Nursing students' attitudes toward the nursing profession in western Turkey and affecting factors. *IOSR-JNHS.* 2017; 6(1): 55-60. doi: 10.9790/1959-0601035560.
- Čukljek S, Jureša V, Grgas Bile C, et al. Changes in nursing students' attitudes towards nursing during undergraduate study. *Acta clinica Croatica.* 2017; 56(1): 36-43. doi: 10.20471/acc.2017.56.01.06.
- Ten Hoeve Y, Castelein S, Jansen W, et al. Predicting factors of positive orientation and attitudes towards nursing: A quantitative cross-sectional study. *Nurse Educ Today.* 2016; 40: 111-17. doi: 10.1016/j.nedt.2016.02.019.
- Nurse.tu.ac.th. [Internet]. Pathum Thani: Undergraduate curriculum, Faculty of Nursing Thammasat University [cited 2020 Sep 1]. Available from: <https://nurse.tu.ac.th/bachelor>.
- Jasmine T. Art, science, or both? Keeping the care in nursing. *Nurs Clin North Am.* 2009; 44(4): 415-21. doi: 10.1016/j.cnur.2009.07.003.
- Casey B. Arts-based inquiry in nursing education. *Contemp Nurse.* 2009; 32(1-2): 69-82. doi: <https://doi.org/10.5172/conu.32.1-2.69>.
- Gadamer H-G. The enigma of health: The art of healing in a Scientific Age. MA, USA: Polity Press; 2004.
- Nixon J, Gadamer H-G. The hermeneutical imagination. New York: Springer; 2017.
- Smith BA. The problem drinker's lived experience of suffering: an exploration using hermeneutic phenomenology. *J Adv Nurs.* 1998; 27(1): 213-22.
- Wiriya K, Ketkaewmanee O. Experience of mental suffering in mothers who faced with dead fetus in utero: DFIU. *Srinakharinwirot University Journal of Science and Technology.* 2014; 6(12): 1-12. Thai.
- Lincoln YS, Guba EG. *Naturalistic Inquiry.* Newbury Park, CA: Sage Publications; 1985.
- Alkaya SA, Yaman S, Simones J. Professional values and career choice of nursing students. *Nurs Ethics.* 2017; 25(2): 243-52. doi: 10.1177/0969733017707007.
- Tseng HC, Wang HH, Weng WC. Nursing students' perceptions toward the nursing profession from clinical practicum in a baccalaureate nursing program—a qualitative study. *Kaohsiung J Med Sci.* 2013; 29(3): 161-68. doi: 10.1016/j.kjms.2012.08.027.
- Kongsuwan W, Aphichato A, Maneewat K. Caring as nursing: Aesthetic expressions of nursing students. *Songklanagarind J Nurs.* 2018; 38(2): 1-10. Thai.
- Manninen K, Welin Henriksson E, Scheja M, et al. Authenticity in learning-nursing students' experiences at a clinical education ward. *Health Educ.* 2013; 113(2): 132-43.
- McKenna L, McCall L, Wray N. Clinical placements and nursing students' career planning: A qualitative exploration. *Int J Nurs. Pract.* 2010; 16(2): 176-82. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1440-172X.2010.01827.x>.
- Bang KS, Kang JH, Jun MH, et al. Professional values in Korean undergraduate nursing students. *Nurse Educ Today.* 2011; 31(1): 72-5. doi: 10.1016/j.nedt.2010.03.019.
- Wilkes L, Cowin L, Johnson M. The reasons students choose to undertake a nursing degree. *Collegian.* 2015; 22(3): 259-65. doi: <https://doi.org/10.1016/j.colegn.2014.01.003>.